

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1079.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszeri hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.</p>
--	--	---

Tartalom. Magántanulók a középiskolában. Dr. Major Károly. — A Brit és külföldi Biblia-Társaságról. Dr. Duka Tivadar. — Közügyein k. Egyházmegyei közgyűlések. I. Békésbánáti egyházmegye. Vöröss Zsigmond. — II. Bihari egyházmegye. Körözsölgyi. — III. Heves-nagykunsági egyházmegye. r. l. — IV. Nagy-bányai egyházmegye. — Különfélék. — Szerk. posta. — Hirdetés.

Magántanulók a középiskolában.

I.

Számosan s kellő alapossággal kimutatták már a nyilvános, a közoktatás fölényét és előnyét a magánoktatás felett. A nyilvános oktatás fejleszti ki a tanuló ifjúság körében az élénk közszellemet, ad termékeny impulsusokat a közös munka közös elvégzésére; módjában és hatalmában áll oly eszközöket és eljárásokat alkalmazni, melyek a lankadó szorgalmat, tespedő akaratot tétlenségéből felferik; a tanuló ifjúságnak oly motivumokat szolgáltat, melyek bizonyos erkölcsi készség birtokába juttatják azt, szóval megnyitják már egy kisebb körben az utat arra, melyen az embriótikus állapotban levő jellem fejledezni kezd, s főképp megszoktatnak a munka, a kötelesség pontos, lelkiismeretes elvégzésére, teljesítésére. Itt minden egyes tanulónak van egy, élénk tevékenységben élő motora: tanuló társa; van egy részrehajlatlan bíró: az osztálytársak közszelleme, mely bírál, bírálatában magasztal vagy gáncsol. A közös elismerés pedig felemel s újabb ösztönöket nyújt a további munkára, törekvésekre; a gáncs, a feddés, dorgálás a hiányokra, fogyatkozásokra figyelmeztet.

A mondottaknak mind hiányával van a magántanuló. Az ő köre szűk, a családban s a nevelőben határozódik. Az a kör pedig nem pótolja s nem helyettesíti azt a nagy családot, azt a nagy társaságot, melynek neve nyilvános iskola. Avagy mely ténykedésében, cselekvése mely nyilvánulásával nyújt a család, a magánnevelőség oly motivumokat, mely növendékünkre egyszersmind hasznos is, üdvös is lesz? Hogy nevelés tekintetében bizonyos értelemben sokat tehet, megengedem, mert hát távol tartja az ifjút oly hatásoktól, melyek a nyilvános intézetek heterogén természetű növendékeiből itt is, ott is kifakadnak; hogy a növendék a család kebelében, a nevelő folytonos dajkálása mellett szert tesz az úgynevezett finom módorra, hogy ne mondjuk, saloniasságra, tudom s elismerem; de hogy a növendék megtanulja azokat a kötelességeket, melyek őt majd a nagy társadalom egyik hasznos tagjává vannak hivatva képesíteni, él-e benne a kötelesség tudata, mint tanulóban, hevíti-e a munka szeretete oly mértékben, hogy egyszersmind bizonyos öntudatos és határozott cél felé vezesse, egyáltalában, hogy a neveltség mellett tanultságra tegyen szert? A legtöbb esetben tagadásba veszem.

Ha a középiskolában vizsgálatra jelentkező magán tanuló tekintjük, azonnal szembeszökő a nyilvános intézetbeli tanuló s a közte levő különbség. Nem mondom, akad ügyünk akárhányszor jól készült növendékkel, de a legtöbbször fogyatékos, kevés vagy épen semmi alap, vagy épen merő készületlenség tapasztalható az illető jelentkezőnél. Az első eset magyarázata több körülményben található meg. Első sorban növendékünk tehetséges, tehetősége fejlesztésére jó vezetőre, támogatóra akadt értelmes, képzett nevelőjében, vagy fenforog nem ritkán az az eset, hogy maga a szülő működik közre gyermekének szép előhaladására és sikerére. Itt nem vészett kárba egy év fáradsága és költsége, s ha az ilyen ifjú átlép a nyilvános iskolába, csakhamar elenyésznek azok a fogyatékosok, melyek a magántanulás természetében gyökereznek, rövid időn elenyészteti ez egyoldalúságot a nyilvános oktatás egyöntetű és egybevágó szelleme, s ifjúnk csakhamar hozzáidomul a nyilvános, közoktatás minden formájához és nyilvánulásaihoz. A kívánatos csak az, hogy az átlépés a nyilvánulásával nyújt a család, a magánnevelőség oly motivumokat, mely növendékünkre egyszersmind hasznos is, üdvös is lesz? Hogy nevelés tekintetében bizonyos értelemben sokat tehet, megengedem, mert hát távol tartja az ifjút oly hatásoktól, melyek a nyilvános intézetek heterogén természetű növendékeiből itt is, ott is kifakadnak; hogy a növendék a család kebelében, a nevelő folytonos dajkálása mellett szert tesz az úgynevezett finom módorra, hogy ne mondjuk, saloniasságra, tudom s elismerem; de hogy a növendék megtanulja azokat a kötelességeket, melyek őt majd a nagy társadalom egyik hasznos tagjává vannak hivatva képesíteni, él-e benne a kötelesség tudata, mint tanulóban, hevíti-e a munka szeretete oly mértékben, hogy egyszersmind bizonyos öntudatos és határozott cél felé vezesse, egyáltalában, hogy a neveltség mellett tanultságra tegyen szert? A legtöbb esetben tagadásba veszem.

Ha a középiskolában vizsgálatra jelentkező magán tanuló tekintjük, azonnal szembeszökő a nyilvános intézetbeli tanuló s a közte levő különbség. Nem mondom, akad ügyünk akárhányszor jól készült növendékkel, de a legtöbbször fogyatékos, kevés vagy épen semmi alap, vagy épen merő készületlenség tapasztalható az illető jelentkezőnél. Az első eset magyarázata több körülményben található meg. Első sorban növendékünk tehetséges, tehetősége fejlesztésére jó vezetőre, támogatóra akadt értelmes, képzett nevelőjében, vagy fenforog nem ritkán az az eset, hogy maga a szülő működik közre gyermekének szép előhaladására és sikerére. Itt nem vészett kárba egy év fáradsága és költsége, s ha az ilyen ifjú átlép a nyilvános iskolába, csakhamar elenyésznek azok a fogyatékosok, melyek a magántanulás természetében gyökereznek, rövid időn elenyészteti ez egyoldalúságot a nyilvános oktatás egyöntetű és egybevágó szelleme, s ifjúnk csakhamar hozzáidomul a nyilvános, közoktatás minden formájához és nyilvánulásaihoz. A kívánatos csak az, hogy az átlépés a nyilvánulásával nyújt a család, a magánnevelőség oly motivumokat, mely növendékünkre egyszersmind hasznos is, üdvös is lesz? Hogy nevelés tekintetében bizonyos értelemben sokat tehet, megengedem, mert hát távol tartja az ifjút oly hatásoktól, melyek a nyilvános intézetek heterogén természetű növendékeiből itt is, ott is kifakadnak; hogy a növendék a család kebelében, a nevelő folytonos dajkálása mellett szert tesz az úgynevezett finom módorra, hogy ne mondjuk, saloniasságra, tudom s elismerem; de hogy a növendék megtanulja azokat a kötelességeket, melyek őt majd a nagy társadalom egyik hasznos tagjává vannak hivatva képesíteni, él-e benne a kötelesség tudata, mint tanulóban, hevíti-e a munka szeretete oly mértékben, hogy egyszersmind bizonyos öntudatos és határozott cél felé vezesse, egyáltalában, hogy a neveltség mellett tanultságra tegyen szert? A legtöbb esetben tagadásba veszem.

vános intézetbe minél előbb történjék meg. Minél további halasztást szenved ez az átlépés, annál nagyobb kárpótlást követel attól a magát elszigetelt egyéntől az a nagy társadalom, melynek mindnyájan részesei vagyunk. Aztán, úgy hiszem, azon mindössze is nem sok fényoldal mellett, mit a házi nevelés felmutat, nagyon észszerű az árnyoldalokat minél hamarabb elenyésztetni a nyilvános iskolában, melynek egyik legszebb feladata és szerepe abban áll, hogy biztos tudatot adjon törekvéseinknek, pozitívve téve erkölcsi vérrendszerünket; a gyarlóságokat nyesegeesse s egyenlővé tegyen a munkában és munka által, egységes vezetés mellett.

De tekintsük csak a magántanulók más fajtáját! Igen gyakran tapasztalhatni, hogy vizsgálatra olyan magántanulók jelentkeznek, kiknek teljes készületlenségök, alapos tudatlanságuk evidenssé válik mindjárt ez írásbeliek alkalmával. Dolgozatukban nincs gondolat, mert ha gondolkozhatnának is, nem tanították, vagy, ha tanították is, nem helyesen — gondolkozni. Nyelvi készületek gyarló; szóismeretök semmi, helyesírási szabályokról plane fogalmuk sincs. A sikertelen írásbeli vizsgálat már magában jogsulttá tehetné a visszavetést, vagy legalább is kétségessé a szóbeli vizsgálatra bocsátott; de hát jó, ettől eltekintünk, bízva abban, hogy a szóbeli vizsgálat jól üt be. Dehogy! Boszantó és botrányos! A tanuló nem tud feleletet adni a legegyszerűbb kérdésekre, jóformán avval sincs tisztában, hogy mit kellett volna neki tulajdonképp tanulni. Annyira tájékozatlan, hogy még általában sem képes feleletet adni arról, hogy hát mit is tanult, mire is készült, s fájdalom, az ilyen firmák nem is gyérek a középiskolákban. Sok mende-mondára, rosszakaratú rágalomra szolgáltat alkalmat az ilyen esetekből vont következtetés némely, különben alapjában jónevű intézet reputációjával szemben.

Dr. Major Károly.

A Brit és külföldi Biblia-Társaságról.

(Vége.)

Köztudomású dolog, hogy a központi igazgatóság választatik évenként a Biblia-Társaság nagygyűlésén május elején s ezen választmány intézi teljhatalommal a Társaság ügyeit az alapszabályok értelmében. Áll pedig a választmány Lord Shaftesburynak méltó utóda, Lord Harrowby elnöklete alatt 36 tagból, mind világi férfiak s választatnak a protestáns keresztyéni felekezetiség minden tekintete nélkül, úgy azonban, hogy 15 tagnak az anglikán püspöki egyházhoz, 15-nek a többi felekezetekhez kell tartozniok, 6 tag külföldiekből áll.

A Biblia-Társaság tehát, mint már említve volt, felül áll minden felekezetiességen, egyedüli feladata lévén a szentírásnak az eredeti nyelvekből történt fordításait, minden jegyzet vagy commentár nélkül, közzé tenni. Innen természetesen következik az, hogy a társaság angol és protestáns ugyan, de a keresztyéni katholicitás jellegét viseli magán s kiadványai kö-

zött helyet foglalnak a görög és a római egyházakban elfogadott szövegek, Jeromos műve, tehát a Vulgata szerint. Így például Németországban a római katolikus Van Ess és Kristemaker bibliái, az amerikai spanyolok (Scio) és Portugália (Figueiredo) számára, úgyszinté Franciaországban (De Sacy) az ottani egyháznagyok által elfogadott szövegek tételnek közzé. Az orosz synodus kiadványai colporteurjeink kezén forog, hasonlóképen a szerb, a görög, a román és örmény egyházaké, mert a Biblia-Társaság minden módot és alkalmat felhasznál, mely a szentírás terjesztésére szolgálhatna. A társaság közegeinek és colporteurjeinek azonban szorosán megvan tiltva missionáriusi vagy bármely felekezetiügyi ügyekbe elegyedni s a felekezetek susceptibilitásait, bármi szín alatt, érinteni; a ki ezen szigorú szabály ellen vétene, azonnali elmozdítás büntetésének tenné ki magát.

Szokás itt-ott azt állítani, hogy Európa felvilágosodott civilizációjának nincs többé szüksége a szentírásra; mindamellett a bibliát eddig is már a társaság több mint 124 millió példányban tette közzé; kérdelem, hol az a tudományos vagy philosophiai könyv, mely példányainak számát egy százezredik részben is megközelítené? S daczára minden kisebbítő és sokszor kíméletlen és igazságtalan kritikának, az emberiség millióinak legkedvesebb olvasmánya Jézus élete és oktatásai, mert mondjanak bármit az ellenvéleményűek, az emberi társadalom, szabadság és polgárosodásnak alapja, melyet ők is élveznek, a szeretet és a fiúság vallásának kijelentése.

Vagy atheismus vagy babonás befolyások alatt lenni híresztelt, az úgynevezett hitnélküli bibliátlan Franciaországban, egy méltó feltűnést okozó tanulságos körülményre utalok: Henry Lasserre, a buzgó római katolikus, az evangéliomok egy új fordítását eszközölte s azt a lourdesi szűznek ajánlotta, s műve egy év és 13 nap alatt huszonhat kiadásban jött létre, ötezer példányra számítván egy-egy kiadást; pedig az ára is magas volt, t. i. négy frank példányonként. Lasserre ezen sikerült munkája, a párisi érsek és maga a pápának jóváhagyását is megnyerte, de valami megfoghatlan oknál fogva, ezen könyvnek tovább köröztetése Róma által el lett tiltva és ma már ott szerepel Lasserre munkája az Index expurgatorius lajstromában!

Adjátok csak a könyvet a nép kezébe, oktassátok abban, hogy megértse, megszeresse s folytonosan foglalkozzék vele: s látni fogjátok az eredményt, nemcsak a nigrítók között a csendes tengeren, de a tudományára büszke Európában is.

Az angol nép legjava, legnemesebbje, kezdve az uralkodótól, ki — mellesleg legyen említve — a Biblia-Társaság windsori fiókjának elnöke, le a nép zömének legalsóbb vallásos rétegéig, hisz isteni Üdvözítőnk oktatásaiban; hisz azt, hogy a tiszta családi élet áldásait, politikai állapotának emelkedettségét, állami nagyságának befolyását és egyéni szabadságát első helyen a szentírásban kijelentett elvekhez való ragaszkodásának, tehát a Bibliának köszönheti. Ezen hitétől lelkesítve, a szeretet evangéliomának áldásait kiterjeszteni óhajtja az emberiség minden osztályába. Az aequator alatt úgy, mint a lappok és esquimók hazájában, Labrador és Grönland partjain találkozunk az angol Biblia-Társaság áldásos befolyásával.

Magyar hazánkban, az egyetértés és türelem szellemével áthatott józanészű s mély vallásosságra hajlandó népünk között, Wimmer lelkész volt az első, a ki 1837-ben több ezer Biblia-példányt kiosztott a Társaság meghagyásából, s akkoron

egy magyar Bibliaterjesztő-Társulat is alakult. A miskolcziak biblia-szeretetről van különös említés téve a Biblia-Társaság okmányai között; még pedig 1843-ban az van jelente, hogy „kevés volt a Bibliák száma, a mit Miskolczra küldöttek“, s újabb küldemény után óhajtoznak, különösen a szerencsétlen tűzvész után, mely 1837-ben a városnak egy részét elhamvasztotta. Wimmer után a jelenlevő Millard úr, derék bécsi ügynökünknek édes atyjára voltak bízva a társaság ügyei a monarchiában. Érdeklél olvassuk jelentéseit az 1848-ika után bekövetkezett szomorú időszakból. Későbbben az ő közbenjárása folytán megkaptuk Károli Gáspár Uj-Testamentomának Filó, Menyhárt és Győry által átdolgozott kiadását; s azóta, hogy mit tesz a Társaság Károli Ó-Testamentomának érdekében buzgó és hű munkások közreműködésével, a Biblia-Társaságnak mult év óta tiszteletbeli tagja, főtisztelendő Szász Károly püspök úr elnöksége alatt: azt e helyütt elmondanom fölösleges. Eddigelé 900,000 magyar Biblia-példányt tett közzé a társaság.

Nem csoda tehát, hogy a londoni igazgató választmány kitűnő rokonszenvvel fogadta a hozzá érkezett előzékeny meghívást s elhatározta, hogy ezen, a maga nemében egyetlen magyar ünnepélyen, magát igen érdemetlen kartársá által képviseltesse. Boldogult Károlink háromszázados ünnepén a keresztyéni kegyelet és a hittestvéri szeretet adóját kívánta a választmány, emléke iránt az egész Biblia-Társaság nevében leróni, mert ő tudja méltányolni messzire szóló érdemeit, melyek el is hatottak három századon át a magyar vallásosság, polgárosodás és a lelkiismereti szabadság terére, s a Károli nevet saját angol biblia-fordítói érdemeivel hozza kapcsolatba.

Azon forró óhajtasukat kívánják angol tagtársaim csatlolni testvéri üdvözlétükhöz, hogy mindvégig nagy és boldog legyen e szép magyar haza, melynek martyrok vérével áztatott földén, az európai protestantismusnak egyik végbástyája szilárdul áll, és őszintén kívánják, hogy ne legyen e hon határai között egy keresztyén család, ne egy lélek sem, a ki mindennapi bajai, küzdelmei között vígaszt, s jövődöbeli reményét, üdvét és boldogságát közvetlenül ne a szentírás íhletett ígéből merítené! Hozzájárulni tehetsége szerint ezen czél megvalósulásához, a nagy Biblia-Társaság kegyeletes keresztyéni kötelességének ismeri, és esedezik, hogy nehéz, de magasztos feladatának elérésében őt e díszes gyülekezet, jóakarásával s fohászaival kísérje és hogy az Isten terjeszse ki gyámolító áldását fáradozásaira úgy itt, mint a világ minden részében.

És végre hazámiai meg fogják bocsátani, ha még hozzá teszem, változatos életemnek immár alkonyához közeledve: hogy a midőn a Mindenható kegyelme nekem ezen napot, ily körülmények között, szülő hazám földén elérni megengedte, én ezen soha nem remélt boldogságot, Önök kegyeivel és elnézésével tetézve, végső perczem elfogytáig hálás emlékemben fogom megőrizni.

Dr. Duka Tivadar.

Közügyeink.

Egyházmegyei közgyűlések.

I. Békés-bánati egyházmegye.

A békés-bánati egyházmegye mult hó 23—25. napjain tartotta ez évi közgyűlését Hód-Mező-Vásárhelyen, nagytiszt.

Szabó János esperes és méltóságos Gróf Ráday Gedeon elnökléte alatt.

A gyűlés megnyitása előtt az ó templomban gyűltek össze a megjelentek, hol a 37-ik dicséret eléneklése után Pap Imre helyi lelkész úr lépett a szószékre, s szív mélyéig ható, kenetteljes imádságában kérte a kegyelmes Istent, hogy legyen tanácskozásainkban vezérünk, oktatónk és világosítónk. Majd az istenitisztelet elvégzése után az egyház megragadó szépségű dísztermében gyűltek össze a gyűlésnek igen nagy számban megjelent tagjai, hol Szabó János esperes úr a velők megosztásáig ható, szívből-szívhez szóló buzgó imádsággal járult az örökkévaló dicsőségének királyi széke elé, kérve-kérven az áldott Szentlélek segedelmét, hogy legyen az velünk nagy munkánkban, vezéreljen küzdelmeinkben, adjon buzgó lelket fáradozásainkra, irányozza a szíveket az igazság keresésére és megtalálására. Ezeknek elhangzása után Gróf Ráday Gedeon, egyházmegyénk érdemekben gazdag gondnoka emelkedett fel s először is örömet fejezvé ki a felett, hogy jelen lehet az általa szeretett egyházmegyének közgyűlésén, az öröm hangjai mellett, megszólalt benne a fájdalom érzete is, mit azon elszomorító jelenség ébresztett fel keblében, hogy a közalap iránt való kötelezettség épen e nagy s népes egyházmegyében nyilvánul igen lanyhán. Másfelől több mint földi öröm járja át keblét annak szemlélésénél, hogy gyülekezettünk szépen fejlődnek, missiói munkálkodásunk áldásos eredményű s egy szebb jövőre enged következtetni. Ezek után a gyűlést megnyitottak nyilvánítja.

A megjelent gyűlési tagok igazolása után bejelentetett, hogy az egyházmegyei tanítói képviselőségre Kovács László békési tanító lett megválasztva, ki is a bizalmat megköszönve, a választást elfogadta.

Fájdalmas részvétellel vette tudomásul közgyűlésünk a testvér ágostai hitvallású egyházat ért veszteségeket, midőn egy év alatt 3 püspökét veszítette el. Legyen áldásban emlékeztük.

Egyházkerületi rendes képviselőkké: Tatár János szeghalmi lelkész, Miklovicz Bálint hódmező-vásárhelyi lelkész, Szél Ákos világi jegyző s Dr. Hajnal István; póttagokká: Garzó Gyula gyomai lelkész, Fekete Márton világi jegyző; lelkészjelölő bizottsági tagokká: Tatár János, Miklovicz Bálint, Kovács Ferencz; póttagokká: Szöllősi Antal, Szegedi Károly, Dr. Hajnal István lettek megválasztva.

Majd olvastatott Dr. Csécsi Miklós makói lelkész úr levele, melyben jegyzői hivataláról való lemondását tudatja. E lemondás fájdalmasan érintette a közgyűlést, mert egy 12 évig híven szolgált, érdemteljes jegyzőjétől eredt az. Elévülhetlen érdemeinek jegyzőkönyvben való megörökítése mellett elfogadja a közgyűlés e lemondást, s egyúttal felhívja esperes urat, hogy e tisztség betöltéséről a kellő időben intézkedni szíveskedjék.

A nagy-beckereki egyház, Istennek segedelmével, már annyira előhaladt díszes templomának készítésében, hogy azt a jövő év tavaszán felszentelheti. Miután az alapletétnél is ott tartatott a közgyűlés, felkérte az egyházmegyét, hogy jövő évre ott gyűlésezzék, mit az el is fogadott. E pontnál igen érdekes és sokat jelentő jelenet volt az, hogy a nagy-beckereki presbyterium meghívójában az egyházmegye nagytisztelű és méltóságosnak volt czímezve, mi ellen Gróf Ráday Gedeon gondnok úr felszólalt, kérven, hogy maradjon az egyházmegye

tiszteletes, ő inkább akar mindig az lenni, mint méltóságos, mindig megelégszik azzal a címmel.

Ezek után következett esperes úr évi általános jelentése, melyben az örvendetes jelenségek mellett több fájó tünetekkel is találkozunk. A jelentés szerint a vallásos élet több helyen csökkent. Magok az előjárók mennek rossz példával, kiknek pedig fényleniök kellene a vallásos élet terén is. Az úrvacsorával élők száma kevesbedik, a kátémagyarázatokat igen kevesen látogatják. Ezek mellett a vadházasság, — különösen a bánáti részen — terjed, a pálinkaivás mániájának tömegesen hódolnak, káromkodás, egyház iránti közönyösség, sok helyen a hitelhagyás szomorú tünetei jelentkeznek stb. A gyakorlati bibliamagyarázatok iránt az érdeklődés igen fokozódik, látogatóik száma mindenütt folytonosan emelkedőben van. Az egyházmegye népességének száma 179,485. Született 7911, törvénytelen 460, 5%-kal kevesebb a múlt évinél. Meghalt 5510, s így a születés általi szaporodás 2401. Az egyházmegye területén van 45 lelkészi állomás, 11 leány- és fiókegyház. Más egyházból hozzánk áttért 59, kitért 85, kik közül 52 Hód-Mező-Vásárhelyen az unitárius egyházba ment át. Vegyes házasság kötött 195, az egybe kelteknek 12-85%-a; 23 egyházból bejelentetett 242 vizálgató házaspár. Elvált 57, részint kibékült, részint folyamatban van 185 párnak az ügye. Vadházasság 30 egyházból bejelentetett 275. A nagyobb egyházakban számuk nem tudható. Mint örvendetes jelenség kiemeltetett, hogy Öcsödön szigorú intézkedés folytán igen megfogyott a vadházasságok száma. Valóban itt is lenne már az ideje, hogy e veszélyes kór ellen, mely mindinkább harapózik, a legszigorúbb intézkedések tételének meg minden helyen. Hitelveinkkel ellenkező szokások: a halottak napjának s úrnapijának több helyen való megünneplése. Uralkodó bűnök: a fényűzés, divatmajmolás, családi vizálgatók, káromkodás, templomkerülés. Említésre méltó kivált az új telepeken s missziói pontokon az egyház iránt való nemes áldozatkészség. Gyermekek istentisztelet tartatik Békésen, Nagy-Becskeken, a hódmező-vásárhelyi gymnasiumban pedig ifjúsági istentiszteletek. Feltűnő, hogy néhol igen kevés a születettek száma. E körülmény azonban lehet, hogy csak a véletlen kifolyása. A „Téli Ujság” több mint 3 ezer példányban jelent meg, mi e lap életrevalóságának, a szerkesztő tapintatosságának és szakértelmének fényes tanúbizonysága. Iskoláinkban határozott emelkedés tapasztalható. Dícsérendő az azok iránt nyilvánuló buzgalom és áldozatkészség. A tankötelesek száma 22,997, kik közül iskolába jár 16,964, tehát 73 76%, iskolát idő előtt elhagyta 4700, tehát 21-24%. Iskolázatlan: 1333, tehát 5%. Egyházmegyénk területén saját egyházaink és iskoláink részére az összes adakozás 6674 frt 21 kr; más egyházak és iskolák részére 1950 frt 19 kr. Összesen: 8624 frt 40 kr.

A leánynevelő intézetek nagy fontosságát teljesen magáévá tette a közgyűlés. Elismeri azoknak rendkívül szükséges voltát. Hiszen nem vallásos, vagy közönyös, vagy éppen más vallású intézetben nevelt anyák miként nevelhetnék gyermekeiket ev. ref. keresztyén szellemben, mire pedig ma oly óriási szükség van. De hát az anyagi itt is előtérbe lép, mint minden üdvös czélnál, s nem engedi most még azt, hogy sok helyen állítassanak fel ily intézetek. Ajánlja a kerületi központot.

A vasárnapgy is tárgyalás alá vétetett. Ez is napirenden levő kérdés, a mi felett nem lehet könnyen átsiklanunk. Üdvös eredményt a vasárnap megszentelése tárgyában addig nem várhatunk, míg e tekintetben czélszerű törvény, vagy minisz-

teri rendelet nem intézkedik. Megkeresendő tehát ez irányban az illetékes hatóság. De e mellett minden egyházban alakuljon vasárnapmegszentelő társaság, magunknak is kell mozognunk s nem mindig az államot kell okolni.

A resiczabányai egyház megalakulása bejelentetvén nagy tisztt. esperes úr által, az, mint önálló anyaegyház megerősített. Örömet fejezte ki az egyházmegye a felett, hogy hazánk ezen részén is, hol hitfeleink rendkívüli mértékben ki vannak téve a hitelhagyás mellett az elnemzetietlenedésnek is, egyházunk alakult az ev. ref. egyház és magyar nemzetiség erősítésére. Egyszersmind köszönetet mondott azon ismeretlen jóltevőnek, ki ezen egyháznak főt. Révész Bálint püspök úr útján egy díszes ezüst kelyhet adományozott, mint szintén Bor Károly resiczai egyháztagnak, ki szintén egy igen díszes ezüst kelyhet adományozott az úrasztalára, az osztrák-magyar államvasút-társulatnak az ez évre nyújtott segélyeért. A hívek eddig kifejtett dícsérendő buzgóságának és áldozatkészségének kiemelése mellett ezen egyházunk megszilárdítása az egyházkerület és konvent pártfogásába ajánlatott. Ugyanezen egyház azon kérelme, hogy a hozzájuk kinevezett lelkész e gyűlésen, — mindennemű választási ceremónia mellőzésével, — erősítsék meg, nem vétetett figyelembe, miután a §-ok az ily eljárást tiltják, ahhoz pedig szigorúan kell ragaszkodni. — Felhívatott tehát esperes úr, hogy a lelkészi állomás szabályszerű betöltése iránt mielőbb intézkedjék.

Van ezen egyháznak egy igen fontos ügye. Eddigelé a luth. testvérekkel együtt közösen tartottak fenn imaházat, lelkészi állomást, közösen járultak ahhoz adóikkal. Az így szerzett vagyon ma már szép összegre rúg. Az emeletes imaház az evangélikus-református egyház nevére van telekkönyvileg írva, méltó kifejezésül annak, hogy ahhoz híveinknek természetes és törvényadta joga van. Lutheránus testvéreink a járásbírószágot megkeresték, hogy miután a vagyon — 15 év előtt s most jutott eszükbe — tévesen (?) íratott az ev. reformátusok nevére, ennél fogva engedje meg azt, hogy a beírás ágostai ev.-re igazítsák ki. A bíróság ezen kérelmet elutasította, s a tulajdon jog meghatározása szempontjából őket a polgári rendes perre utasította. Közgyűlésünk elhatározta, hogy a békés úton való kiegyezés kíséreltessék meg, mi ha eredményre nem vezetne, úgy per döntsön ez ügyben, bár mélyen sajnálná, ha a dolog ennyire kerülne a két testvérfelkezet között, de érdekeink megóvása erkölcsi kötelességünk.

Magyar Csanád-Apátfalván a tanítói állomáson levő egyén egyáltalában nem felel meg a hívek kívánalmainak. E mellett a hívek erősen ki vannak téve a romanizáló áramlatnak: elhatározta még a múlt évi közgyűlésünk, hogy ott lelkész-tanítói állomás rendszeresítsék s annak teljesítésével, választással, a leányegyház meghallgatása mellett a makói anyaegyházat bízta meg, mely megbízatásnak az illető egyház még a múlt évi szeptemberben eleget tett olyanformán, hogy az illető tanítót egy külterületi iskolánál — teljes fizetés mellett — alkalmazta, M.-Csanád-Apátfalvára pedig egyik segédlelkészét választotta meg lelkész-tanítóul, mely intézkedéseket nt. esperes úr elnökileg megerősítette. Ugyde a tanító — bár előbb beleegyezett abba, hogy onnan, hol senki nem szereti s miatta többben kitérni akarnak, eltételeve, más helyen alkalmaztassék — ellene szegült az esperesi intézkedéseknek, azt hírlapilag erősen megtámadta, az egyházat tanfelügyelőnél, miniszternél alaptalanul bevádolta stb. A dolog csanádi egyházunknál most is a régi állapotban van. Közgyűlésünk elhatározta, hogy az illető

egyén ellen a fegyelmi vizsgálat mielőbb megtartandó. Esperes úr eddigi intézkedései pedig jóváhagyattak.

A gyűlés első napjának délutánján 5—8 óráig tartott lelkesi értekezleten a temesvári egyesültségi ügy tárgyalatott, mely ügy másnap sokáig foglalkoztatta a közgyűlést. Sok kellemetlenség van Temesváron az egyesült egyházban. Az egyesültség elnökeit luth. testvéreink élvezik, a mi híveink elnyomatnak s minden áron lutheránusokká akarnak tétetni. E körülményre és sok más kellemetlenségre az egyházmegye már régebben meghozta megszüntető útasításait, de az papiroson, minden eredmény nélkül maradt. Ennélfogva most, miután mély fájdalommal értesült azon ott tapasztalható önkényes és hatalmaskodó eljárásról, szigorúan útasította az egyház lutheránus lelkészét, presbyteriumát és közgyűlését, hogy az 1887. évi egyházmegyei gyűlés 26. és 1889. évi gyűlés 37. sz. a. hozott határozatait haladéktalanul foganatosítsák. Az egyházmegye által oda kinevezett missiói lelkész, Futó Zoltán jogait respektálják, őt ne terheljék le annyira tanórákkal, hogy a miatt missiói lelkészi teendőiben gátolva van. Felkéri továbbá a luth. esperességet, hogy az egyesült egyházat útasítsa a református hívek irányában méltányosságra és igazságos eljárásra. Hogy pedig a kölcsönös jogok és kötelezettségek az egyházi élet minden nyilvánulásában jövőre biztosíttassanak, ugyanazon esperesség felkéretik arra is, hogy kebeléből 2 tagú bizottságot nevezzen ki, mely a temesvári ev. ref. és ág. ev. hívek által külön kinevezendő képviselők meghallgatásával s a békés-bánati egyházmegye megbízottaival együtt az egyesültségi feltételeket mielőbb határozza meg. Az egyházmegye megbízottai Szeremlei Sámuel és Szél Ákos lettek, kiknek útasításul adatott, hogy az egyesültségi szerződést az esetben írják alá, ha abban az ev. reformátusoknak minden tekintetben teljes jogegyenlőség biztosíttatik, ha pedig ez kivívható nem leend, vagy az ág. ev. egyház küldöttei a tárgyaláson meg nem jelenének: úgy útasíttatott egyházmegyénk elnöksége, hogy ev. ref. hitsorsosaink külön anyaegyházzá alakítására, a javak elkülönítésére nézve szükséges intézkedéseket haladéktalanul tegye meg.

Azon bejelentés, hogy a kovácsházai lelkész, a mezőhegyesi hívek gondozásáért a minisztérium részéről évi 200 forinttal javadalmaztatik, örömmel vétetett tudomásul.

Szapáryfalvi egyházunkban a tankötelesek száma annyira felszaporodott, hogy azokat a meglevő egy tanteremben, egy tanító vezetése alá elhelyezni teljes lehetetlen. Híveink pedig szegények. Másik tantermet építeni, tanítói állomást fentartani képtelenek. Most az állam akar tehát iskolát felállítani, mi ellen az illető lelkész — veszedelmet gondolva — állást foglalt. Közgyűlésünk bármint belátja is a felekezeti iskolák szükségességét, de belátja egyszersmind a nyomasztó helyzetet is: nem ellenzi az állami iskola felállítását.

Örvendetes tudomásul vétetett esperes úr azon jelentése, hogy Kecskeméty Ferencz békési lelkész úr nála évenként 100 forintot tesz le egyházi czélokra. Az idén azon 100 forintot a resiczai ev. reform. egyház részére adta.

A nagy-kikindai nem rég alakult egyház a kincstártól 45 kat. hold kitűnő minőségű földet kapott lelkesi és tanítói díjazásra. Ez egyház most már azon szerencsés helyzetbe jutott, hogy 9000 forintért házat vehetett, mit 3000 forinttal imaházzá és lelkészlakássá alakíthat át. A vételt s az átalakítás tervét azon záradékkal hagyta jóvá közgyűlésünk, hogy a tulajdonjog a békés-bánati ev. ref. egyházmegye nagy-kikindai

köregyházára kebeleztessek be, miután ez egyházat az egyházmegye a missiói czélokra nyert pénzből alakította s tartja fenn. E pont tárgyalásánál merült fel azon nézet is, hogy egyházmegyénk neve változtassék meg, miután az nem helyes, mert Bánátról nekünk szólni nem lehet. Jövő gyűlésre tűzött ki.

A hód-mező-vásárhelyi főgymnasium tápintézete részére évenként 300 forint határozatott az egyházmegyei költségvetésbe felvételni. Ez összegből 4 tanuló fog oda felvételni.

A hód-mező-vásárhelyi tanítói kar kebeléből egy folyamodás adatott az egyházmegyei közgyűlés elé, melyből kitűnt, hogy az egyházmegye s kerület által megerősített tanítói állomások közül évek óta több nincsen betöltve, hanem azon helyeken csekély fizetésű tanítók vergődnek a megélhetés nehézségeivel. Kérik ezen abnormis állapot megszüntetését. E folyamodvány az audiatum et altera pars elvénél fogva kiadott a kánoni vizsgáló bizottságnak.

A gyűlés második napján délután törvényszéki ülés volt, melyen két föllebbezett ügy nyert elintézést, mindakét ügy a szapáryfalvi egyház köréből került a zöld asztalhoz.

A harmadik nap kimagasló tárgya volt a nagy-károlyi egyház memoranduma, mit egyházmegyénk oly értelemben pártol, hogy a zsinat tegyen határozott lépéseket arra nézve, hogy a felekezetek közt levő javadalmazást illető aránytalanság szűnjék meg, s az egyházunkkal szemben követett méltánytalan és igazságtalan helyzet mielőbb megorvosoltassék. Elvárja egyházmegyénk a zsinaton jelenlevő képviselőinktől, hogy szavazataikat ily irányban érvényesítsék. A közgyűlés ezen határozatával Gróf Ráday Gedeon gondnok úr ellenkező nézeten volt, s később testi gyengeségére hivatkozva, gondnoki állomásáról lemondott. Ekkor nyilvánult a valódi szeretet, mit ő iránta egyházmegyénk érez. Kérték mindnyájan a megmaradásra, hogy tovább is legyen vezérünk az ő böles és tapintatos eljárásával. Talán — adja Isten! — sikerül őt magunknak továbbra is megtartanunk.

Végre a missiói ügyek tárgyalatottak. Itt minden a legszebben halad előre. 13 missiói körben folyik a nemes munka, megtartani a lelkeket mind egyházunknak, mind nemzeti-ségünknek.

Ezekben igyekeztem adni a 3 napig tartott s 97 tárgyalást bírt közgyűlésünk lefolyásának halvány képét, s ha még azt teszem hozzá, hogy a gyűlés első s második napján a Fekete Sasban tartott közebeden, melyen a gyűlési tagok a h.-m.-vásárhelyi egyház vendégei voltak, valamint a harmadik napon nt. Miklovicz Bálint úr vendégszerető hajlékában tartott ebéden a szebbnél szebb, jobbnál jobb toasztok özöne hangzott el: tudósítói kötelességemnek eleget tettem.

Resiczabánya, 1890. október 4.

Vöröss Zsigmond,
evang. reform. lelkész.

II. Bihari egyházmegye.

A bihari ev. ref. egyházmegye múlt hó 25-én tartotta őszi közgyűlését N.-Váradon a vármegye háza nagytermében, Szabó Károly esperes és Ritoók Zsigmond egyházmegyei gondnok urak elnöklete s számos résztvevők közbejöttével.

Elnöklő esperes a közgyűlést buzgó imádsággal megnyitván, felolvastatott a nagy gonddal s igazi szakértelemmel

szerkesztett esperesi jelentés, melynek főbb pontjai a következők: Egyházmegyénk összes egyházaiban béke és rend honol; a népoktatás örvendetes haladásnak indult, a mennyiben míg több tanító működése kitűnőnek, jelesnek jeleztetik, nem-elegendő egyetlenegy sincs; az iskolaművelés jelentékenyen apadnak. Ő felsége, koronás királyunk a múlt hó 11-én N.-Váradon léte alkalmával a bihari ev. ref. egyházmegye, egyesülve a n.-szalontai ev. ref. egyházmegye tiszti karával, ő felsége elé hódolattal járult. Az alkotmányos uralkodó a hódoló küldöttséget kegyteljes és biztató válaszzal fogadta, mely mindnyájunkat örömmel töltött el. A gönczi Károli-szobor leleplezési ünnepélyén egyházmegyénk szinte képviselve volt esperes és Papszász Károly világi tanácsbíró által. A belhivatalnokok sorában beállott változások közt mindnyájunkat szomorúan érintett néh. Ember Pál mezőkeresztési lelkész elhunyt. A boldogult 18 éven át volt egyházmegyei tisztviselő, 30 éven át mint n.-váradai és m.-keresztési lelkész működött buzgón az Ur szőlőjében! Emléke jegyzőkönyvileg megörökítetteti rendeltetett. A tiszántúli ev. ref. egyházkerület azon leírata, miszerint egyházmegyénk területén, jelesen N.-Váradon is állítassék fel egy felsőbb nőnevelő intézet, általános helyesléssel fogadtatott; s az előmunkálatok megtétele, valamint a n.-szalontai ev. ref. egyházmegye s a legjobban érdekelt n.-váradai ev. ref. egyház csatlakozásra való felhívása végett egy 5 tagú küldöttség választatott. Az esperes jelentése egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetni rendeltetett.

Ezek után a tárgysorozat szerint felolvastatott Nagy Sándor váncsodi lelkész egyházmegyei főjegyző ezen hivataláról lemondó levele. Ezen ügynél hosszas, heves, s mondhatni kínos vita keletkezett, mivel némelyek N. S. súlyos beszámítás alá eső viselkedését, melyek lemondásra kényszerítették, egyházmegyei jegyzőkönyvbe s az erre vonatkozó íratokat levéltárba óhajtották tétetni. A többség azonban ezen botrányos ügyet akkép intézte el, hogy N. S. lemondását az egyházmegyei közgyűlés egyszerűen tudomásul veszi s esperest útasítja, hogy ezen hivatalra a szavazást rendelje el.

Egyházkerületi képviselőkül választattak újabb 3 évre Bíró János és Kis Elek rendes, Csillag Lajos és Hegyesi Márton póttagokul. Lelkészjelölő bizottsági tagokul választattak: rendes tagokul Bíró János egyházi, Kis Elek, Papszász Károly világi részről, póttagokul Csillag Lajos, Szigeti Elek egyházi, Mezey Mihály világi részről. Majd olvastatott a tanügyi bizottság jelentése, mely az egyházmegyét 8 iskolalátogatási körre osztja fel s ezen 8 körbe 3—3 iskolalátogató bizottsági tagot rendel választatni, lelkészi, tanítói és világi részről. A javaslat elfogadtatott s az illető körökbe az iskolalátogatók megválasztattak s a tanügyi bizottság elnökéül Szigethy Elek egyházmegyei tanácsbíró választatott.

Az egyetemes lelkészi értekezlet felterjesztései közül elfogadtattak a következő határozatok. Az igazságügyminiszter az 1887-ik évi XX. t. cz. 230. §-ának megváltoztatására s ígéretének beváltására a felsőbb hatóságok által ismét ke-restessék meg.

A belhivatalnokok részére fizetendő terményfélék a törvényszerű súlymérték szerinti kiszolgáltatása iránt az egyházak nyilatkozatra szólíttassanak fel, hogy ezt mennyi idő alatt eszközölhetik?

A lelkészi állomások halálozás vagy változás útján történő megüresedése esetén az egyházgondnok felelősség terhe

alatt köteles az udvar és kert ültetvényeire felügyelni és zárlatot rendelni, hogy azt a szokásos pusztításoktól megvédje.

Hunyadi László siteri segédlelkészül bekebeleztetik, azonban a siteri leánytanítósnak nem általa, de rendes tanítóval töltessek be. Szigethy Elek zsákai lelkész s egyházmegyei tanácsbíró mezőkeresztési lelkészszé választatása a gyűlés élénk éljenezése közben megerősítették.

A közalapból úgynevezett tőke-segélyt nyert egyházak a canonica visitatio alkalmával hívtassanak fel a lelkészekről a közalap által elvont 1½%-nak a lelkészek részére kipótlására.

A közalapból segélyre ajánlatnak: 1. N.-Szántó 200 frt, 2. Fugyi-Vásárhely 300 frt, utóbbi rendkívüli államsegélyre szinte ajánlatik. Hágér Miklós fugyi-i lelkész azon kérvénye, hogy gyámoldai tartozása a közalapból nyerendő segélyből törlesztessék, nem teljesített.

Néhány más, kevésbé közérdekű ügy elintézése után a gyűlés berekesztetett, délutáni 4 órára bírósági ülés hirdettetvén.

Ezután a gyűlés összes tagjai a szomszédos „Széchenyi“ vendéglőben közös ebédre gyűltek, mely követendő szokás, úgy látszik, már nálunk is állandóvá kezd lenni.

A délután 4 órakor tartott bírósági ülésen tárgyalás alá vétetett a n.-kerekeli lelkészválasztás ügye. A megtartott választáson ugyanis nagy többséggel Szabó Károly esperes lett n.-kerekeli lelkészszé elválasztva. Azonban megerősítése ellen a kisebbségben maradt Nagy Sándor párthívei felebbezést nyújtottak be, melyben kifogásolják a választási névsor helyességét, mivel abba a kitűzött időn belül is vétettek fel szavazók. Felolvastatván az eljáró vizsgáló küldöttségnek ide vonatkozó jelentése s a választási jegyzőkönyv; miután jelen volt panaszosoknak semminemű előadni valójuk nem volt, a bíróság tagjai félrevonulnak s rövid idő múlva világi elnök, Ritoók Zsigmond kihirdeti az ítéletet, mely szerint panaszosok felhozott kifogása a választás megsemmisítésére nem elégséges. Először, mert felhozott választók épen az egyháztanács rendelkezése folytán lettek utólagosan felvéve a választók közé. Másodsor: számszerint 7-en lévén, ha a panaszosok jelöltjére adták volna is szavazataikat, a túlnyomó többség mellett, nem nyomták volna jelöltjük részére a választás mérlegét.

Panaszosok az ítéletbe belenyugodtak s e szerint n.-kerekeli-i lelkészül Szabó Károly esperes megerősítették.

Körösvölgyi.

III. Heves-nagykunsági egyházmegye.

Egyházmegyénk ez évi egyetlen, rendes közgyűlését a múlt szeptemberhó 24—25. napjain tartotta meg, a gyűlés tagjait magyar vendégszeretettel fogadó és ellátó t.-kevei egyház kebelében. Számot adok e közgyűlésről lapunk olvasó közönségének — a következőkben.

Az elnökségen, Székely Károly esperes és Horthy István egyházm. gondnokon kívül 6 egyházi, 4 világi tanácsbíró, 14 rendes, 2 helyettes, 1 nyugalmazott, 5 segédlelkész; 22 képviselő az egyházak, kettő a gymnasiumok s egy a tanító-egylet részéről s több presbyter és hallgatóság vett részt a gyűlésen.

Székely Károly esperes lelket emelő imádsága után, Horthy István egyházm. gondnok a gyűlést megnyitván, mindenekelőtt a gyűlés megalkotása vette kezdetét, majd az ered-

mény kihirdetettvén, Győry Lajos egyházi és Losonczy Mihály világi tanácsbírák felesketése következett, kik köszönetet mondva a bizalomért s minden erőiket felajánlván az egyházmegyének, — helyöket elfoglalják. Különösen gratulálhat az egyházmegye azon választásnak, mely Losonczy Mihály t. derzsi nagybirtokos urat a tanácsbírói székbe ültette; mert ő benne egy oly kitűnő tagot nyert, ki a közügyek iránti lángoló ügybuzgalommal s ritka köteletségérzettel ékeskedvén, kiváló oszlopa leend egyházmegyénnek.

Az esperesi jelentések felolvasása után, a jegyzőkönyv hitelesítésére, államsegélyi, közalapi kérvények, adásvevési szerződések s díjlevelek átnézésére s véleményes jelentéstételre bizottságok neveztetvén ki: Madarász Imre egyházmegyei főjegyző olvassa fel nagy gonddal készült s remekül szerkesztett jelentését a kebelbeli egyházak és iskolák szellemi s anyagi állapotáról a beérkezett jelentések és a canonica visitatio jegyzőkönyvei alapján. A nagy figyelemmel és érdeklődéssel hallgatott jelentés művészi kidolgozását lelkes éljenzéssel jutalmazta a közgyűlés s egyszersmind jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a szerző részére. Sajnálom, hogy terjedelme miatt nem közölhetem e jelentést, sőt még ez alkalommal tartalmát is el kell hagynom, mert a temérdek anyag oly hosszúvá tenné referádat, hogy félnem kellene a szerkesztői ceruzától. Azonban rövid időn közlöm azokat az adatokat, melyek egyházmegyénk képét elég híven feltüntetik.

A jelentés után a 63 pontba foglalt tárgysorozat közérdekű tárgyai vétettek fel, melyek közül is csak a fontosabbakat említem meg.

Szabó Sándor t.-kevei lelkészszé lett megválasztatása bejelentetvén: bekebelezése elrendeltetett.

A n.-károlyi lelkész-értekezlet memoranduma s a n.-károlyi egyházmegye felhívása a memorandum melletti mozgalom törvényes mederbe terelése végett — felolvastatván, kimondatott, hogy egyházmegyénk az egyházkerület ide vonatkozó végzéséhez csatlakozik s a budapesti gyűlésre képviselőket nem küld.

Majd a leánynevelő intézetek kérdése került szőnyegre s egyházm. közgyűlésünk összes szellemi és anyagi erőivel kész támogatni a nagyfontosságú ügyet s esperes úr megbízott, hogy a központul kínálkozó egyházközségektől kikérvén ide vonatkozó ajánlataikat, hívjon össze egy egyháziak és világiakból alakított értekezletet, meghíván abba a vallásos érzelmű befolyásosabb hölgyeket is: a mozgalmat indítsa meg. És ha majd a székhely megállapítva s a kínálkozó források kimutatva lesznek: tegyen jelentést az egyházm. közgyűlésnek. Kisújszállás mellett egy végrendeletileg az egyházra szállandó vagyonnak felajánlása s a földrajzi központi fekvés harczol, M.-Túr tetemes áldozathozatallal pályázik, Karczag még nem nyilatkozott, de a közelmúltban tanúsított buzgalma szintén reményekre jogosít s mindhárom egyháznak gymnasiuma van, hol a tanerőknek a leánynevelő intézet részére megnyerése könnyebbé teszi az eszme megvalósítását.

Ez általános érdekű tárgyak után a kebelbeli egyházak és egyháztagok betérjesztett ügyei kerültek szőnyegre, melyek közül kiválnak a m.-túri egyház által központi iskolaépítésére kivetett adó s annak fizetési módozatai ellen beadott felebbezések s ezek közt különösen azok, melyek törvényelleneseknek állítván a M.-Túron nem lakó s más egyházközség terheit viselő, M.-Túron is birtokosokra kivetett iskolaépítési adókat: kérelmezik e teher alóli felmentésöket. És bár a konvent

egy hasonló esetben már az egyház javára döntött, kötelezvéen a lakó helyén adózó felet, hogy más határban eső birtoka után is fizessen s bár e határozatot a zsinati törvényre alapítja: egyházmegyei közgyűlésünk határozatilag kimondotta, hogy a zsinati törvények 15. 16. §-aira támaszkodik, miszerint az egyháztagok csak ott adóztathatók meg, a hol laknak; annyival is inkább, mert a törvényeknek a konvent által idézett hivatkozása nem alkalmazható nálunk, mivel a birtokaránylagos adózás nálunk új és épen nem mondható fennálló törvényes gyakorlatnak.

Nagy jelentőségű volt még és temérdek időt rabolt el a t.-derzsi nyugalmazott és helyettes lelkész közti viszonyok rendezése, mi aztán úgy intéztetett el, hogy tiszt. Sörös János agg lelkész úr véglegesen lemondott a lelkészi hivatalról; a t.-derzsi egyház pedig, méltányolva elaggott lelkészének 43 éven keresztül szerzett elvitathatatlan érdemeit, a stolárén kívül biztosítja számára a fél papi fizetést s ezen kívül 150 frtot, az egyházm. közgyűlés pedig a lelkészi gyámintézet segélyét már ez évre kiadatni rendeli számára.

Szép és kegyeletes tény, tagadhatatlan. De mégis különös, hogy az egyházm. közgyűlés a lelkészi gyámintézet terhére intézkedik a t.-derzsi egyház érdekében. Ha az egyházmegye az egyes egyházak érdekét a gyámintézeti segély megszavazásával éri el, és az alapszabályokban adott felügyeleti jogon túl terjeszkedik: méltó, hogy az egyházmegye — és illetőleg az egyházak is megfelelő segélyezéssel járuljanak a gyámintézeti pénztár tőkájének szaporításához, pedig épen a gyűlés folyama alatt vette le az egyházmegye a napi-rendről gyámintézeti pénztárnokunk indítványát, mely szerint a gyámintézetnek nyugdíjintézzé fejlesztése érdekében az egyházak is tetemesebb összeggel segélyezzzék az intézetet.

A mi segély-osztalék — a t.-derzsi egyház érdekében nyugalmazott Sörös János úr részére évenkénti járuléka gyanánt megszavaztatott, ez a 150—200 frtnyi összeg azon özvegyek és árvák évi segélyét kevesbíti meg, kiknek férjeik, illetve szüleik részvénytőkék és önmegadózatásukkal növelték a kamatozó tőkét. Jó lesz e tárgyról komolyan töprenkedni! Ma egynek, holnap másnak! A példa ragadós és megtörténhetik, hogy az egyházak nyugalmaért az özvegyek és árvák osztalékai fognak megkevesbedni.

Ha már nyugalmazásról gondoskodtunk: a véletlen ügy hozta magával, hogy gondoskodjunk eltemettetésünkről is. — Egy beadott indítvány következtében szabályrendeleti intézkedést kíván az egyházmegye minden egyházban arra nézve, hogy állapíttassanak meg a behívatalnokok halál esetére a temetési díjak. Igen helyesen! Egyik helyen a gyülekezet kegyelete kizsákmányoltatik, másik helyen a szűkkeblűség vérig sérti a különben is fájó szíveket ez intézkedés nélkül.

A tárgysorozat 63 pontjának letárgyalására 15 óra volt szükséges, mely idő alatt több háziügy elintézése végeztetett a már említettekén kívül s az elnökség e hosszú idő alatt csodálatos és elismerésre méltó türelemmel és lankadatlan kitarással vezette a tanácskozásokat s egy-egy babérral többet szerzett koszorújához.

R. I.

IV. N.-bányai egyházmegye.

A.-bányai egyházmegye második rendes, most őszi közgyűlését nagyszámú lelkészek és kevés egyházi képviselők

érdeklődése mellett folyó hó 23-dikán S.-Ujlakon tartotta meg. Elnökök voltak Benesik István esperes és a megjelenésében gátolt főgondnok helyett Császy Bálint világi tanácsbíró. Különösebb jelentőséget adott e gyűlésnek az esperes úr ellen megindult mozgalom, mely ezúttal lépett az egyházmegyei alkotmányos forum küzdő terére. Lépett és elbukott, mert az egyházmegyei gyűlés többsége 20 szóval 17 ellen, tehát 3 szótöbbséggel Benesik esperes úr mellett nyilatkozott. Az ügy maga következőleg folyt le: A mozgalom indítói mindjárt a gyűlés megnyitása után egy indítványt adtak be, mely abban kulminált, hogy az esperes úr kéresek fel a lemondásra. Ez az indítvány az által, hogy az esperes úr maga is felvetette a bizalmi kérdést, tárgyalanná vált és visszavonott. Erre meglehetősen vontatottan megkezdődött a bizalmi kérdés tárgyalása, melynek szónokai három különböző nézet mellett törtek lándzsát. Az egyik rész nem tartotta opportunusnak a kérdés tárgyalását, mindaddig, a míg a vámfalusi anyakönyvi visszaélések ügye végképen el nem dől; a másik rész bizalommal viseltetik esperes iránt, a harmadik pedig Benesik István esperesi kormányzatának eddigi fogatkozásaiban is elég okot talál a bizalmatlanságra. A szavazásban nem vettek részt az anyakönyvi visszaélések megvizsgálására kiküldöttek; a formahiba miatt mandatumokat vesztett ar.-medgyesi és újlaki képviselők, kik pedig a bizalmatlansági indítványt aláírták és Szél György tanácsbíró, az esperes úr veje. De részt vettek abban az esperes úrral rokonságban álló lelkészek, számszerint öten. E miatt aztán egyik rész se lehetett teljesen megelégedve. Az erők próbája megvolt, de nem a döntés, mely, úgy látszik, az újabb vizsgálat eredményével lesz összefüggésben. Bizonyára ez volt oka annak, hogy az esperes úr egy szó éljen, egy szó kijelentés nélkül foglalta el ismét elnöki székét.)*

Gyorsan tárgyalták ezután az ügyeket. Az egyházi tanácsbíró választás eredménytelen lévén, a legtöbb szavazatot nyertek olyanformán bocsáttattak szavazás alá, hogy a harmadik helyen mindazok kijelöltettek, kik az első szavazás alkalmával e sorban egyenlő szavazatokat kaptak. Kijelöltettek az első két helyen: Barkász Albert, Sátor Dávid; a harmadik helyen: Bartha Mór, Molnár Lajos, Tóth Dániel. Az államsegély-osztó bizottság jelentése némi pótlással elfogadtatott. Segélyt nyertek: Balajthi Károly, Pásztor István, Fekete Pál, Meleg Albert, Hajdú Albert lelkészek; Szabó Bertalan, Török László, Andorkó Sándor, Molnár Zsigmond, Horváth Pál tanítók; a d.-apáthi, az udvari, pettyéni és t.-berki egyház. Közalapi segélyre minden folyamodó ajánlatott. A tőkesegélyt nyert egyházak közül csak egy, az amaczi vállalta el a törlesztési százalékot; egy pedig, a d.-apáthi, bár a belhivatalnoki fizetés javítására évi 150 frtot adott neki a konvent, semmit sem kapott. Oka az volna, hogy a belhivatalnoki teendőket ott most egy s. lelkész tölti be, ki, bár az összes teendőket ellátja, nem lehetne illetékes a tőkesegélyre. E nézet, illetve határozat nem lehet helyes, mert eltekintve attól, hogy a szegény egyház nagykeservesen megnyert segítségét kockára teszi: a konventi segély minden kikötés nélkül a belhivatalnoki állás betöltőjének adatott, tekintet nélkül arra, hogy az esetleg egy évig, vagy valamely ideig ideiglenes is lehet, és az a fizetéslevélnek ezután épen olyan pontját képezi, mint akár a föld,

*) Ez ügy lefolyásáról egy másik tudósítás is érkezett be hozzánk, melyet következő számunkban teszünk közzé. Szerk.

akár egyéb javadalom. Olvastatott ezután egy érdekes jelentés is, mely a sokat huzozott vámfalusi lelkésznek szép elismerés. Arról szól, hogy mily szép erdőbirtokot nyert ez egyház a lelkész buzgósága folytán és tisztába hozzák ama 100 frt ügyét, melynek hibás kezelésével vádoltatott. Nem a keserűséggel folytatott per, hanem az ehhez hasonló jelentések fogják ügyét lassanként tisztába hozni. Anyagi viszonyaink rendezetlensége a szatmárhegyi, józsefházi és a k.-szentmártoni egyházak beadványai nyomán került napirendre. Nem ismerik saját helyzetüket, rosszul fizetnek és nem fizetnek. De hát nincs a ki-tájékoztassa, felülvizsgálja és buzdítsa őket? Elég lelkészeinknek a panasz, mert nem fizetik őket? Vagy azt hiszik, hogy mindvégig fizetni fogják őket? A szegénység naponta terjed, sietni kell a jövődöt biztosítani és ez csak a hívekkel együtt lehetséges.

Tárgyaltatott a felsőbb leányiskolák ügyében megindult mozgalom is. Az egyházmegye elvben helyesli a debreczeni felsőbb leányiskola támogatására irányuló törekvést, de pártolni inkább a szatmár fogja. Majd szóba került az egyetemes lelkészi értekezlet azon indítványa, hogy az egyházmegye a lelkészi fizetések minimumára vonatkozó határozatának esetéről-esetire érvény szereztessek. Elfogadtatott. Valamint elfogadtatott a missiói jelentések kapcsán ama másik is, hogy *a filiák missiói tekintetben is az anyaegyházak lelkészeinek gondozása alá tartozzanak, kik az illető missiói kör évi segélyéből méltányos részt kapjanak.* Ezzel sok keserű antagonizmus meg fog szünni.

Megalakítottatott a lelkészjelölő bizottság és tagjai maradtak a régié. Megtörtént továbbá az ar.-medgyesi jelölés. Jelöltettek: Tóth Dániel n.-kőlesi, Szabó József adorjáni rendes, Papolezy Zoltán, Kovács Zsigmond, Nagy Károly helyettes és segédlelkészek. A gyűlés, melyet közös ebéd követett, nyomott hangulatban d. u. 3 órakor ért véget.

Különfélék.

Lelkészképeségi vizsgák. Minden félreértés kikerülése czéljából ismételten közöljük, hogy a püspöki hivatalnál nem 20-án, hanem 19-én d. u. 4 órakor kell jelentkezni lelkészképeségi vizsgákra. A vizsgák pedig 20-án és 21-én tartatnak. Kérjük, vegyék ezt figyelembe a vizsgát tenni szándékozó tiszteletes atyafiak.

Debreczeni főiskola. Theologiai tanárkarunk a folyó iskolai év végén tartandó theologiai alapvizsgák írásbeli feladatait a következő tételekben tűzte ki, melyek közül a vizsgázó tetszése szerint bármelyiket választhatja: 1. Az egyház történelem köréből: Huss és a hussiták történetének vázolata mellett fejtsék ki: mennyiben voltak ők a reformatió előtényezői. 2. Az újszövetségbe való bevezetés köréből: Igazoltassék a pásztori levelek authenticája. 3. A vallásbölelet köréből: A mohamedanizmus ismeretése, kiváló tekintettel a kultuszra.

Húsz éves találkozás. Feledhetetlenül szép összejövételök volt folyó hó 5-én az 1870-ik évben debreczeni főiskolánkban theológiát végzett volt tanulóársaknak. Azon jegyzőkönyv aláírásai szerint, melyről alább meg fogunk emlékezni, megjelentek e baráti találkozón: Félegyházi Antal sz.-udvarhelyi

ref. coll. tanár, Balogh István fülpösi, Györy Lajos kenderesi, Böszörményi Lajos szalontai lelkészek, Sajó György debreczeni ügyvéd, Balog Ambrus b.-böszörményi, Szendy Lajos paicséri, Szikszay János lázári lelkészek, Kállay Ferencz jász-kíséri tanító, Láposy János tiszta-eszlári, Vecsey Sándor aszszonyvásári lelkészek, Papp Lajos füzes-gyarmati rektor, Dorogi Lajos kisujszállási lelkész, Dávid Mihály debreczeni tanító, Dr. Szabó György nagyváradai szemorvos, Dr. Márk Ferencz nagyharsányi lelkész. Megjelentek tehát 16-an, kik is a nevezett napon d. e. 9 órakor a főisk. széniori szobában összejövén, örvendetes találkozásokról jegyzőkönyvet vettek föl, melynek egyik pontja szerint sajnálattal vétetett tudomásul Mészöly Gáspár nagykőrösi tanár levele, ki elmaradását indokolván, az összejöttök által megjelölendő célra 10 frtot küldött. A jegyzőkönyv további számaiban sajnálattal vétetett tudomásul Kéry Pál és Sipos János volt tanuló társak meg nem jelenése. Tudomásul vétetett, hogy a tíz év előtti összejövetelen alapítványul egybegyűlt 66 frt a főiskolai hatóság kezelése alatt áll azon rendeltetéssel, hogy ha e pénz kinövi magát 100 frtra, évi kamatja a legjobb egyházi beszédet író tanulónak adassék; továbbá újabb 100 frt gyűlt be ezen 20-ik évi találkozás alkalmával, melynek évi kamata a főisk. hittanszaki önképző társulat által a legjobb egyházi szónoknak leszen évről évre kiadandó. Kimondatott végre a jegyzőkönyvben, hogy a volt tanuló társak 1900. évi szept. hó utolsó vasárnapján újra össze fognak jönni. A délelőtt folyamán meglátogatták a találkozókat főtitk. R. B. püspök urat s volt theologiai tanáraikat, Menyhárt János, Tóth Sámuel és Balogh Ferencz urakat. — Estve társas vacsora volt az „Angol királynő“ vendéglő egyik szobájában, melyen megjelentek nem csak a találkozó, hanem közülök többeknek feleségök, gyermekeik, legközelebbi rokonaik is, valamint két volt theologiai tanárunk, Tóth S. és Balogh F. és ezek mellett, mint közeli kortársak, barátok, meghívtak még Elek Lajos, Beczner Frigyes tanárok és lapunk szerkesztője. Följegyezzük emlékezet okáért, hogy jelen voltak e társas vacsorán Dorogi, Böszörményi, Szendy, Györi, Vecsey lelkészek feleségei; továbbá Dorogi Ilona; Papp Lajos két leánykája, Luiza és Emma és Debreczenben tanuló két fia, István és Lajos. Papp L. neje bejött ugyan Debreczenbe, de az estélyen gyöngékedése miatt nem vehetett részt. Ott volt végre Szendy L. testvéröccse, Sz. Imre debreczeni tanító. Az estélyen részt vettek száma következő: 16 volt tanuló társ, 5 lelkész, 3 leány- és 2 fiúgyermek, egyik találkozó testvére és 5 tanár vendég, összesen 32. Lelkesebb, emelkedettebb hangú társas összejövetelt gondolni sem lehet, mint a milyen ez volt. Valóban költői tollra volna szükségünk, hogy ez estély minden fölemelő szép mozzanatát híven megörökítsük. Az első toasztot Dorogi Lajos mondta főtitk. R. B. püspök úrra s ezzel megindult a toasztok egész áradata, melyeket egytől egyig mind a nemes eszmékért buzgó szeretet, tiszta lelkesezés jellemezett. Nem győznök mind leírni, csak azt jegyezzük föl, hogy legtöbb hangzott azok közül a két jelenlevő volt tanárra, s azután az egyház és iskola közti összetartás, a komoly lelkészi, tanári és tanítói hivatás, a tiszta, őszinte barátság, az igaz hazaszeretet szent eszméiért folytak a melegnél-melegebb lelki érzülettől sugárzó beszédek. Közben-közben fölhangzott a dana s vidám visszaemlékezések-szülte kaczagó zaj tölté be a kis termet. Érdekes volt Györy L. kenderesi lelkész következő statisztikai kimutatása: „megjelentünk 16-an, feleségünk van tizenkettőnknek, e 12 házasságból 51 gyermekünk van,

így 20 év alatt összesen 79-re szaporodtunk“. A legszebb, édes emlékekkel oszlott szét éjjeltájon a társaság, s mindenkit azon remény lelkesített, hogy a kik ez estélyen nehéz hivatásuk dolgaitól megszabadulva, oly örömmel tudtak örülni a távolmult édes emlékeiktől körülsugárolt jelennek: azoknak megengedi a jóságos Isten az újabb 10 év múlva való találkozás örömeit is. Addig pedig dolgozzunk és imádkozzunk! Adja Isten, hogy 1900 szept. utolsó vasárnapján mindnyájan, kik itt jelen valánk, újra együtt lehessünk!

Magyar Protestáns Irod. Társaságunk a külföld előtt. A „Theol. Studien etc.“ cz. tekintélyes német szaklap legújabb számában a 189—200. lapokon Dr. Szlávik Mátyás eperjesi theol. tanár részletes ismertetést ad Irod. Társaságunk eddigi működéséről. Elmondja a Társaság megalakulásának előzményeit, célját, gyűléseinek lefolyását, a Szemle eddig megjelent számainak tartalmát s ismerteti egyéb kiadványait is. Midőn ezek fölött őszintén örvendünk, s Dr. Szlávik barátunknak köszönetet mondunk azért, hogy egyházi életünk ezen fontos mozzanatát a külfölddel oly rokonszenves vonásokban megismertette: másoldalról nem hallgathatjuk el azon való megütközésünket, hogy nevezett barátunk egyes állításaiban milyen elfogultan ítél a Társaság megalakulása előtti küzdelem tárgyában. Mit tesz az, hogy az orthodox kálvinistákat egy sorba helyezi a róm. katolikusokkal, mint a kik balról és jobbról együtt voltak ellene a Társaság megalakulásának?! Mennyiben Masznyiké az érdem, hogy „az egyület nem a Debreczen, „a kálvinista Róma“ által tervezett, a Révész által kitűzött *confessionalismus* és *egyoldalú egyháziasság*, valamint nem a népies irodalmi termékek egyszerű kiadói társaságának útjára jutott?!“ Mikor és mennyiben akarta Debreczen egyszerű kiadói vállalatá süllyeszteni alá a még csak alakulandó Társaságot? Mi őszintén becsüljük Masznyik barátunk fényes tehetségeit, de valóban nem tartjuk őt még elég nagy embernek arra, hogy a három egyházat rázkódtató nehéz küzdelmet ő döntötte volna el. Amintohogy ezt bizonyára ő sem vindikálja magának. Ha ő döntötte volna el, akkor ma nem az volna Társaságunk képe, a mi valójában. Akkor Szlávik aligha írhatott volna olyan örvendetes jelentést a külföldre, a minőt írhatott. Az eperjesi, pozsonyi theol. tanárok — dicséretökre legyen mondva — szívből, lélekből jó lutheránusok, felekezettöknek hű tagjai, tehát erősen *confessionalisták*. És ezt nem veszi tőlük senkisé sem zokon, természetesen, illőnek, kötelességszerű dolognak találja. És ha mi debreczeniek épen olyan jó kálvinisták vagyunk, a milyen jó lutheránusok ők, ezért vajjon szükséges-e egy, a mi viszonyainkat nem ismerő tudományos olvasó közönség előtt mi rólunk, a mi *confessionalismusunkról*, egyháziasságunkról olyan elfogult hargon beszélni?! Óhajtottuk ezeket sine ira et studio elmondani.

A felsőbányai ev. ref. új templom felavatása f. hó 26-án történi meg. Nagyon sajnálom, hogy ezen idő összeesik az egyházker. közgyűlés végső napjaival, de már mi a határidőt meg nem változtathatjuk, mind én, mind mások több irányban küldvén értesítéseket, melyek visszavonásából sok kellemetlenség származhatnék. Régebben minden reményünk az volt, hogy templomunkat kerületünk nagyérdemű püspöke avatja fel, mely óhajításunkról le kellett mondanunk az ő hosszas gyöngékedése miatt. De mindamellett mi tiszteletből a felavató imádság megtartására főt. püspök urat felkértük azon kéréssel, hogy ha személyesen nem végezheti: kegyeskedjék magát helyettesíteni. Kivel? még eddig nem vagyunk szeren-

esések tudni. Az egyházi beszéd végzését nt. Bencsik István esperes úr betegeskedése miatt nem teljesítheti. Helyette is más fungensről kell gondolkoznunk. A felavatásra egyházmegyénk lelkészeit e helyen is midőn meghívni szerencsés vagyok, felkérem egyúttal mindazokat, kik bárholnan megjelenésükkel szerencsétlennek minket: e szándékukat velem f. hó 20-ig tudatni szíveskedjenek. Felső-Bányán, 1890. okt. 6. Nagy Lajos ev. ref. lelkész.

Adomány a szatmár-németi ev. ref. főgymnasium javára.

A Foncière Pesti Biztosító Intézet a nevezett főgymnasium fentartási költségeire 50 frt adományt küldött. Felírjuk e szép adományt ama nemes tettekkel gazdagon beírt számla adatai közé, melyek közül a közelebbi időben többet is volt szerencsénk e derék Társulatról följegyezni.

Halálozás. Igaz részvételt vettük Szeghalomról a következő gyászlevelet: „Tatár János ref. lelkész mint férj, Zoltán s neje Kelemen Mariska, Zoltán fijkal, Irén férj. Szigeti Elekné, Emma, Berta, Elek, Jenő, Margit gyermekeikkel, Emma férj. Balla Árpádné, Árpád, Emma, Lajos gyermekeikkel, János, Vilma, Kornélia, Béla, mint gyermekek, Laky Adolf s neje Incze Teréz, Vilma férj. Takács Benőné, mint testvérek, mélyen megszorodva tudatják a szeretett hű hitves, a jó testvér, a gondos édes jó anya, illetve nagyanyának, Tatár Jánosné szül. Laky Emmának, október hó 4-én reggeli 1 órakor, életének 56-ik, boldog házasságának 35-ik évében rövid szenvedés után szívszélhűdésben történt elhunytát.“ A drága halott eltemettetett f. hó 5-én d. u. 3 órakor. Legyen nyugodt a feledhetetlenül jó feleség, a drága édes anya síri álma! Itt hagyott övéit, a lelkészcsaládot vigasztalja az édes hit, hogy a kit elvesztettek, él az az Ur megváltottainak seregében, hol őt viszontlátandják életpályájok megfutása után. Enyhítse gyászok keservét az őszinte közrészvét, mely tisztelettel áldja az elhunyt jó papné emlékét.

Protestáns lelkészek országos értekezlete. Azaz hogy bizony csak református értekezletté vált ez, mert az ágostai atyafiak közül az egy Horváth pesti papon kívül többet irmagul se láttunk. Tudvalevőleg 29-én volt a gyülekezés a szélrózsza minden irányából; estve aztán az ösmerkedési estély a Fehérlő szállóban. A szám, a mely egybeverődött, nem kicsinylendő, noha a vérmes reményűeket megcsalta. 120—130 főre tehető az ösmerkedésen megjelentek száma. Itt lelkes toasztok közben tisztázódtak az eszmék s megállapodások történtek a tisztikarra nézve. 30-án vonult a fekete sereg a templomba; kálvinista szent szokás szerint végig hallgattunk egy jókora praedicatiót, — amolyan 60 percet, — Vásárhelyi Zsigmond udvarhelymegyei kollegánktól, két szép éneket a pesti papkandidátus ifjaktól s aztán a már mintegy 150—200 főre szaporodott áhítatos sereg az ágostai testvérek deáktéri gymnasiumának dísztermébe vonult. A terem szépen megtelt. Asztalos György, az előkészítő bizottság elnöke beszámol mintegy a bizottság eljárásáról, jelzi az összejövetel célját s átadja a szót a tiszteletreméltó ősz aggastyán, Osváth Imre sarkadi lelkész korelnöknek, ki meghatva áldja az idők Urát, hogy e napra juttatá, érinti az értekezlet nagyfontosságú voltát s a

haza éltetésével végzi beszédét. Megnyitója után az általa javaslatba hozott tisztviselői kar egyhangúlag megválasztatván: elnökökké lőnek Asztalos György nagykárolyi lelkész és Kovács Albert pesti theol. tanár, országos képviselő; jegyzők Biky Károly györgyteleki lelkész, Miklóssy Márton nagykárolyi ügyvéd; háznagy Szini Pál gemzei lelkész. Kovács Albert megköszönve a tisztességet, reményét fejezi ki, hogy a tárgyalás azon a parlamenti színvonalon fog állani, a mely egyedül méltó a tanácskozó testülethez; kimondja kiki, a mi szíven fekszik, de sérteni senkit nem fog, nem főként egyházunkat, melyért mi élünk-halunk. A lelkes szavak után Péntek Ferenc elhalasztást indítványoz d. u. 4 óráig, az értekezlet többsége elveti indítványát s beleereszkedik a tárgyalásba. — Peterdi beregi esperes nyitja meg a szólók sorát. Tárgy: a n.-károlyi memorandum; úgy a maga, mint egyházmegyéje nevében elfogadja azt, Gergely Károly n.-bányai lelkész szinte némi stylaris módosítással; Vasadi Balogh Lajos Péntek elhalasztási indítványára reflektál; Pénteket nem érti, hogy változhatott ily hirtelen álláspontja; a memorandumot általánosságban sem fogadja el; ne csak magunkat nézzük, nézzük roskadozó egyházainkat is; ne separáljuk magunkat az egyháztól, kérjünk a n. a s z e n t e g y h á z u n k részére, — ha az erősbül, erősbödünk mi is. Péntek félreértett szavait magyarázva kijelenti, hogy az alapelvet illetőleg most is régi álláspontján van, csak a modus vivendi-re nézve változott nézete. Nagy Lajos miképersi lelkész azzal vélné kiváltkép indokolni a nagyobb mérvű állami segélyezést, hogy egyházunk az állam helyett temérdek szolgálatot teljesít a közoktatás és nevelés terén. Kovács Albert több ízben megéljenzett beszédben ecseteli, hogy kapta őt e mozgalom mindjárt kezdetben szíven; ha valaki, ő ösmeri a lelkészek és egyházak sanyarú helyzetét, mint a ki évek óta referense a domesztika segélyző bizottságának. — Tiltakozik amaz erdélyi vád ellen, mintha ide proletárok jöttek volna; azok vagyunk — úgymond — itt, a kiknek fehér kenyere van, hogy kieszközöljük, ha lehet, a barnát azoknak, kik szegények otthon maradtak. Az 1848. évi XX. t. cz. keresztültvitelét azonban három okból nem tartja lehetőnek. Először: ha keresztültvitetnék, ára csak az autonomia lehetne, — ezt pedig nem hogy mi, de még a más vallásúak sem engednék cserébe odaadni, oly drága nemzeti kincs az; másodsor: a pénzügyi viszonyok nem engedik a végrehajtást; harmadsor: nemzeti-ségi okok sem javallják, — mert akkor szerb, rác, horvát, oláh mind velünk osztoznék; „már pedig őt semmiféle szent-ségre hivatkozással rá nem fogják venni, hogy valaha az oláht erősítse“. Feltünteti azt a visszásságot, hogy míg az erdélyi szászok és unitáriusok 10 kr, a g.-keletiek 7 kr államsegélyt kapnak lélekszám után, addig mi 2 és 1/3 krt kapunk csak. — Ajánlja, hogy ne az országgyűlés, hanem a zsinat útján félmillió segélyt kérjünk. Katona Péter n.-kátai ügyvéd lelkes szavak közt általános adózást sürget, de az államtól teljesen függetlenül. Az idő előrehaladván, bizottság küldetett ki petitiókészítésre; érdemleges ülés október 1-én 9 órakor. N e m o.

(Vége köv.)

Szerk. posta. N e m o. Az értekezletről szóló tudósítás végét pénteken estve vevén, e számban nem jelenhet meg az egész referáda.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

A FONCIÈRE, PESTI BIZTOSÍTÓ INTÉZET

MÉRLEG-SZÁMLÁJA 1889. DECZEMBER 31-ÉN.

VAGYON.

	frt	kr.
Pénzkészlet a központban	74,154	58
Tárczabeli váltók	119,857	22
Magyar államkincstári pénztárjegyek	frt 47,000.—	
Postatakarékpénztári betétek	" 35,391.87	
Budapesti takarékpénztáraknál betétkönyvek mellett	" 660,000.—	
Követelések bankoknál	" 56,281.97	798,673 84
Készpénzbetétek és egyenlegek bel- s külföldi biztosító-intézeteknél		397,646 80
Különféle adósok		117,320 36
Értékpapírok :		
207,500 frt magy. kir. állami 4 $\frac{1}{2}$ %-os vasuti kölcsön aranyb. (1889. évi adómentes)	á 113.75 frt 236,031.25	
180,000 „ magy. kir. állami 4 $\frac{1}{2}$ %-os vasuti kölcsön ezüstb. (1889. évi adómentes)	" 95.15 „ 171,270.—	
314,200 „ m. 4% adóm. Magyarország földteherment. kötvény	" 88.25 „ 277,281.50	
33,000 „ m. kir. orsz. jelz. urbéri válts. kötv.	" 98.75 „ 32,587.50	
19,100 „ budapesti.lánczhid-elsőbbiségek	" 103.50 „ 19,768.50	
23,100 „ kassa-oderbergi (eperj.-tarnovi) vasut-elsőbbiségek	" 101.— „ 23,331.—	
1,550 db. erdélyi vasut-részvény	" 198.50 „ 307,675.—	
498 „ alföld-fiumei vasut-részvény	" 201.— „ 100,098.—	
400 „ kassa-oderbergi vasut-részvény	" 157.— „ 62,800.—	
200 „ báttaszék-dombovár-zákányi vasut-részvény	" 197.50 „ 39,500.—	
350 „ magyar-galicziai vasut-részvény	" 192.— „ 67,200.—	
387,000 frt magy. földhitelintézeti 4 $\frac{1}{2}$ %-os záloglevél	" 100.— „ 387,000.—	
95,000 „ „ „ 4%-os „	" 96.75 „ 91,912.50	
7,000 „ pesti magy. keresk. bank 5 $\frac{1}{2}$ %-os	" 101.— „ 7,070.—	
Különféle sorsjegyekben	" 7,009.50	
Kisorsolt értékpapírok	" 30,500.—	
Átmeneti kamat-rovat	" 32,439.06	1.893,473 81
Társulási biztosítások értékei		156,552 60
Értékpapírokra adott kölcsönök	frt 18,030.44	
Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök	" 453,403.—	471,433 44
Jelzálog-kölcsön		21,356 74
Elemi osztálybeli pénzkészletek s egyenlegek } a képviselőségek-, ügy- Életági „ „ „ „ } nökségek- és feleknél		609,478 35
		191,582 96
Az intézet házai Budapesten és Bécsben		1.681,858 98
Előre kifizetett életbiztosítási jutalékok		71,529 96
Butorzat és berendezési tárgyak, tűzmentes szekrények, nyomtatványok, czégtáblák a központban, valamint az összes vezér- és főügynökségi irodákban		55,168 14
	6.660,087	78

A FONCIÈRE, PESTI BIZTOSÍTÓ INTÉZET

MÉRLEG-SZÁMLÁJA 1889. DECZEMBER 31-ÉN.

TEHER.

	frt	kr.
Részvényalaptőke	2.000,000	—
Nyereség-tartalékalap*)	256,223	29
Tűzbiztosítási díjtartalék**)	frt 690,350.—	
Tengerszállítmány-biztosítási díjtartalék	a viszbiztosított rész levonásával és min- den megterhelés " 26,000.—	
Jégbiztosítási díjtartalék	" 32,879.42	
Az életbiztosítási üzletág díjtartalékai és díjáthozata	" 2.998,841.27	3.748,070 69
Tűzbiztosítási függő-károk tartaléka	frt 140,112.—	
Szállitm.-biztos. " "	a viszbiztosított " 37,856.—	
Jégbiztosítási " "	rész levonásával " 2,555.70	
Életbiztosítási " "	" 32,366.—	212,889 70
Társulási biztosítások betétei és kamatai	156,552	60
Az életbiztosítottak nyereség-tartalékai	3,423	46
Különféle hitelezők	151,687	24
Alaptőke visszafizetési számla : 161 drb ideiglenes részvényjegy után darabonként 20 frtjával eddigelé fel nem vett tőke- visszafizetési összeg	3,220	—
Tulfolyam-tartalék-alap visszafizetési számla : 145 drb ideiglenes részvény-jegy után darabonként 8 frt 72 krjával eddigelé fel nem vett agio-visszafizetési összeg	1,264	40
A hivatalnokok segély-alapja	10,727	80
Fel nem vett osztalékok	2,214	—
Nyereség-egyenleg	113,814	60
	6.660,087	78

*) A nyereség-tartalék-alap az ezidei részeltetése után 267,604 frt 75 kr-ra emelkedik.

**) A későbbi években esedékes díjak összege 4.935,538 frt.

Budapest, 1889. december 31-én.

A központi könyvvezetés nevében :

Sánta. Szendrei.